СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 194. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 21-го СЕРПНЯ 1951. No. 194. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 21, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ДАЛЕКО-СХІДНЯ ПОЛІТИКА -- ЦЕ „КАТАСТРОФІЧНА НЕВДАЧА"

ТАКУ ОЦІНКУ ОПРИЛЮДНИЛИ ВІСІМ РЕСПУБЛІКАНСЬКИХ СЕНАТОРІВ

Вашингтон, 19. серпня. — Далеко-східня політика президента Трумана це була „катастрофічна невдача", заявили вісім республіканських сенаторів, висловлюючи „свої особисті погляди" як члени обох комісій, які вели переслухання з нагоди звільнення ген. МекАртура зі становища головного командувача військ Об'єднаних Націй на Далекому Сході. Вони не заперечили президентові права звільняти командувача ані не закинули жадної неправної поведінки взагалі, тільки ствердили, що це „потрясло національною гордістю" і що аргументи на виправдання такого звільнення підшукані щойно опісля замість наперед.

Геройство американських збройних сил у Кореї „вимагає чогось кращого ніж нерішучости, непевности й двозначности в останньому центрі команди" — говорять сенатори у звіті поміщеному на 52 сторінках машинопису, до якого прилучені різні додатки. У ньому гостро заатакований сам президент і секретар стейту Дін Ачесон, їхнє керівництво справами на Далекому Сході схарактеризоване як „найбільш жахлива невдача в нашій закордонній політиці."

Документ як звіт меншини

Оголошений вісьмома сенаторами документ являє собою звіт меншини, випрацьований замість звіту повної сімнадцятичленної комісії, після розгляду протоколів переслухання різнородних знавців і свідків для зрозуміння причин звільнення ген. МекАртура. Ціла комісія згодилася в п'ятницю минулого тижня 20 голосами проти 3 не публікувати жадного „урядового" звіту ані висновку з переслухання на тій підставі, що докази незгоди щодо одноцільної американської політики можуть мати шкідливий вплив на хід переговорів у справі перемир'я в Корейській війні, як також і на підписання мирового договору з Японією, що має статися наступного місяця. Якщо б був оприлюднений урядовий звіт комісії, тоді погляди республіканських сенаторів могли б бути записані як погляди меншини й оголошені як додаток. Цілість висловів вісьмох сенаторів була б тоді поділена на дві частині, а саме на „частину згоди" і на на „частину незгоди". До „частини згоди" належав би погляд, що президент мав право звільнити МекАртура, тільки спосіб цього звільнення не був правильний. На це погодилися підчас переслухання всі свідки, за винятком ген. Джорджа Маршала, який заявив, що він зробив би ще раз те саме, якщо б зайшла така потреба. Коли йдеться про невдачі, то тільки ведення японських справ було винятком в цій політиці, бо воно було вдале.

АТОМОВА ПОВІТРЯНА АРТИЛЕРІЯ

Вашингтон. — Сенатор Лістер Гілл, член військової підкомісії фондів, виявив, що атомова зброя набрала вже форми „повітряної артилерії". Це принесе велику зміну в тактичнім летунстві, а також багато причиниться до зміни військової думки, заявив сенатор. Гіл є прихильником швидкої побудови далекосяжної ударної сили в Америці. Тому він підтримує великі видатки на повітряну силу.

ГАРРИМАН ЗНОВУ РЯТУЄ АНГЛО-ІРАНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ НАФТИ

Тегеран, Іран. — Спеціяльний висланник президента Трумана для посередництва в англо - іранському нафтовому спорі, Аварел Гарриман, не допустив вчора до зірвання влаштованих за його посередництвом англо-іранських переговорів, така зогроза була, як іранський уряд відкинув нові британські пропозиції для полагодження конфлікту. Голова британської делегації Ричард Стокес заявив, що ці пропозиції є остаточні та що Британія вже не має куди в цій справі поступатись. Іранський уряд, натомість, відкинув їх, вважаючи, що вони противорічать націоналізаційному законові. Справу дальших переговорів врятовано тим, що не проголошено іранської відповіді, яка була б рівнозначна з зірванням дальших переговорів. В двох останніх нарадах взяв участь Гарриман і хоча з іранського боку офіціяльно повідомлено, що відповіді не проголошено на прохання британської делегації, проте немає сумніву, що на це вплинув Гарриман. Голова британської делегації заявив, що Гарриман погоджується з британськими пропозиціями, хоча іранці заявляють, що Гариман теж з ними погоджується. Сам Гарриман не дає на цю тему жадних вияснень.

ЗАГРОЗЛИВИЙ БУРЕВІЙ У МЕКСИКО

Маямі, на Флориді. — Ще не затих один буревій в околиці Карібського моря, а вже другий іде за ним. Перші дощі буревію дійшли вже до півострова Юкатан у Мексико, а другий загрожує північно-східній околиці Порто Ріка. Перші обрахунки жертв згадують 60 пропащих осіб. Сила буревію зосередилася на острові Козумель, де колись боровся Гернандо Кортез проти племен Маїв. По дорозі буревій наробив великих втрат на британськім острові Джемейка, де саме згинули 60 людей. Вітер, який спочатку гнав із швидкістю 75 миль на годину, тепер уже осягнув швидкість 120 миль. Саме тому метеорологічні станції побоюються великої шкоди з буревіїв. Останні вісті згадують уже про 75 людських жертв у цілій околиці.

ЕВРОПА ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ОБОРОНИ. — Рівночасно з продовжуванням совєтської аґресивної політики в усіх кінцях світу, Західна Оборона збільшує свої збройні сили та підвищує їхню боєздатність постійними вправами. Великі воєнні маневри американських сил в Німеччині відвідав в останньому головний командант аліянтських збройних сил в Европі, ген. Двайт Айзенгауер, відбувши теж інспекцію інших збройних сил над Райном, що були підпорядковані його командуванню. На фото: ген. Айзенгауер обговорює з полк. Паредом перебіг маневрів 4-ої Дивізії в Баумгольден, Німеччина.

СОВЄТИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ АМЕРИКУ ЗА ЗІРВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ДОГОВОРУ

Вашингтон. — Уряд Совєтського Союзу виступив з новим обвинуваченням проти Злучених Держав, закидуючи їм погіршення міжнародних стосунків виповідженням совєтсько - американського торговельного договору з 1937 р. В дипломатичній ноті в цій справі, переданій совєтським представником державному департаментові, совєтський уряд твердить, що зірвання торговельного договору є прямим запереченням американської доброї волі та виявлених Конґресом і президентом Труманом запевнень миру і приязні відносно „совєтського народу". В ноті всю вину за наслідки зірвання того договору Кремль намагається звалити на Злучені Держави. Повідомлення про передачу ноти подала насамперед совєтська пресова агенція ТАСС в Лондоні. Державний департамент потвердив вістку, але відмовився від будь-яких коментарів на цю тему. Проте, в поінформованих колах вважається за певне, що совєтська нота буде відкинена, з рівночасними доказами, що всю вину за зірвання переговорів поносять власне Совєти. Совєтська нота відноситься до ухваленого Конґресом ще на початку цього року відкликання т. зв. Акту Взаємного Торговельного Порозуміння відносно Совєтського Союзу та зайнятих ним країн. Совєтська нота є доказом, що американські торговельні і господарські санкції проти совєтської аґресивної політики починають вдаряти в Кремль.

● **В „концентраційному монастирі" в Моравії (Чехословаччина)** на становищі в'язнів сидять, крім архиєпископа Верана, ще 250 священиків. Режим у цьому кацеті дуже строгий.

● **Росіяни хотять зняти часткову бльокаду Берліна,** бо фактично почав діяти новий повітряний міст, через який уже вивезли з Берліну до Західної Німеччини 1500 тон експортних товарів.

● **На спроваджения робітників з Мексика до ЗДА** ухвалив Конґрес резолюцію з уповажненням для уряду видати $950,000 на таку ціль. Гроші мають бути передані департаментові праці. Вил на дозвіл приїздити мексиканцям до праці ухвалено вже давніше.

НОВІ ТРУДНОЩІ В ПЕРЕГОВОРАХ В КАЕСОНҐ

Червоні обвинувачують аліянтів в тенденційному намаганні зірвати конференцію

Токіо, 20 серпня. — В аліянтсько-комуністичних переговорах в Каесонґ в справі перемир'я в Кореї наступили нові труднощі, як комуністи видвигнули обвинувачення, що аліянти „тенденційно" намагаються зірвати конференцію, доказом чого мала б бути перестрілка між аліянтськими і комуністичними патрулями в невтралізованій зоні Каесонґу. Випадок мав трапитися два дні тому. Комуністи твердять, що відділ аліянтських військ зробив засідку на комуністичну сторожу у віддалені тільки 1,200 ярдів від місця переговорів, вбиваючи одного комуністичного вояка. Червоні застерегли собі „право поробити всі заходи та оправдані домагання відносно випадку". Аліянтські представники потвердили, що „випадок трапився технічно в невтралізованій зоні". Встановлено спільну комісію, яка має його прослідити. Попередньо комуністи обвинувачували аліянтів, що їхні війська напали на „мирову валку" комуністичної делеґації, поранивши двох її членів. Об'єднані Нації відкинули це обвинувачення, але рішили створити окрему спільну комісію, яка прослідкувала б такі випадки в майбутньому. Вміжчасі, в Каесонґ почалися вже четверті з черги розмови чотиро-особового підкомітету, якому доручено провірити можливості компромісового полагодження спірної справи щодо демаркаційної лінії, встановлення якої червоні домагаються на 38-мій паралелі, тоді коли аліянти обстоюють, щоб вона була на теперішній лінії фронту. Хоча обі сторони виявили в останньому бажання відповідного компромісу, проте на нарадах, перебіг яких держиться в строгій таємниці, він ще мав бути далекий від конкретизації і тому теж існує великий песимізм щодо можливостей успішного завершення переговорів. Можливості деякого нового розвитку зв'язуються з поїздкою до Токіо голови аліянтської делеґації, адмірала Джоя, та ще одного члена делеґації, ген. Лоренса Креґі, який не належить до чотироособового підкомітету, що переговорює в Каесонґ. Публічну опінію щораз більше охоплює переконання, що теперішні переговори навряд чи дадуть бажаний результат та чи він міг би бути тривкий.

„ОБМЕЖЕНИЙ НАСТУП" АЛІЯНТІВ В КОРЕЇ

Токіо. — Рівночасно з продовжуванням переговорів в справі перемир'я, аліянтські війська почали вчора знову „обмежений наступ" на поодиноких ділянках фронту, з виразною метою здобути деякі стратеґічні позиції та „увиразнити" лінію фронту, на якій вони бажали б встановити демаркаційну лінію. Хоча наступ ведеться тільки обмеженими силами, проте більшими ніж в будь-якій іншій дотеперішній акції за ввесь час мирових переговорів, що почалися шість тижнів тому. Аліянтська акція почалася головно за здобуття гірських позицій в районі на північ від Янґґу і на захід від Каесонґ. В наступі натраплено на запеклий спротив противника, не зважаючи на сильну піддержку аліянської авіяції. Аліянтські війська наступають в силі одного полку, а запеклий спротив ворога виявляє, що теж комуністи кидають до бою більші сили, ніж будь-коли досі за час переговорів. Сильні з'єднання аліянтської авіяції, не зважаючи на погану погоду та користуючись головно інструментами і радаром, продовжували бомбардування скупчень ворожих військ та комунікаційних шляхів й інших воєнних об'єктів в запіллі. Вже другий з черги день ворожі боєві літаки совєтського типу МІҐ намагалися заступати дорогу аліянтським ескадрильям, але за кожним разом були відбиті і розпорошені без більшого труду. Два ворожі літаки були збиті і 5 пошкоджених. Всі аліянтські літаки повернулися на свої бази.

ІТАЛІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВПЛИВУ НА ЮГОСЛАВІЮ В СПРАВІ ТРІЄСТУ

Рим, Італія. — З поінформованих джерел тут заявляють, що італійський уряд поробить тепер відповідні заходи, щоб здобути відповідний вплив Злучених Держав на югославський уряд маршала Тіта для остаточного полагодження справи Трієсту. Ці заходи мав би поробити премієр де Ґаспері при найближчій зустрічі з державним секретарем Ачесоном. В італійських колах існує переконання, що Америка легко могла б причинитися до розв'язки проблеми Трієсту, якщоб не обмежилася тільки до повторення попередньої великодержавної декляряції, що Трієст повинен належати до Італії, але поробила теж відповідні безпосередні заходи та вплинула в дусі тої декларації на югославський уряд.

ПЕРОН І ЙОГО ЖІНКА КАНДИДУЮТЬ НА НАЙВИЩІ ПОСАДИ АРҐЕНТИНИ

Буенос Айрес, 19. серпня. — На середу в Буенос Айрес призначене найбільше зібрання в історії Латинської Америки: на ньому має бути 16,000,000 осіб. Зібрання має ухвалити прохання до теперішнього президента Арґентини, Хуана Перрона, щоб він прийняв кандидатуру на поновний вибір на президента, а його жінка Ева — кандидатуру на віцепрезидента. Рух започаткувала Генеральна Конфедерація Праці, а до неї приєдналися ще Партія Пероністів і Жіноча Партія Перроністів. Також усі інші партії, які рахуються з теперішнім урядом, приєдналися до цієї акції. Аґітація поведена в таких розмірах, що майже кожний, хто зараховує себе до якоїсь організації, почувається зобов'язаним підтримати цей рух. Щоб заохотити стороннє населення до приїзду на маніфестацію, пообіцяні всякі — безплатні перекуски. Надіються, що ця заохота притягне — 2,000,000 позастоличного населення. Так само й перевіз осіб з цієї країни — залізницями, кораблями, автобусами чи чим іншим, буде безплатний. Хоч пороблені всякі можливі підготовчі заходи, а все ж трудно зрозуміти, як може все те піти гладко і як таку масу населення можна буде примістити в столиці.

НОВІ ПРОЯВИ РОСІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ В СОВЄТАХ

Москва. — Сильний зворот до антаґоністичного російського націоналізму, що його виявила комуністична партія під час другої світової війни, продовжується тепер рівночасно з новим наступом на „буржуазні націоналізми" поневолених Москвою народів. Доказом цього може послужити виступ журналу „Большевик" з гострою критикою проти модної досі Історії Росії відомого совєтського історика Євгена Тарлє, написаної в 1943 р., та яка опісля стала базою багатьох інших писань. „Большевик" критикує Тарлє за те, що він „перекрутив історію патріотичної війни та зменшив ролю польового маршала Михаїла Іларіоновича Кутузова, російської армії і російського народу в перемозі над Наполеоном" у війні в 1812 р. Ця критика, написана С. Кожіковим, відноситься до тверджень Тарлє, що Наполеона перемогли великі простори Росії і зима.

УКРАЇНЦІ ПРОТИ СПІЛКИ З БІЛИМИ РОСІЙСЬКИМИ ІМПЕРІЯЛІСТАМИ

Ню Йорк. — Місцевий Таймс в понеділковому виданні подав за Асошіейтед Прес таке повідомлення з Мюнхену, Німеччина: „Лідери українського резистансу заявили тут сьогодні ввечорі, що вони не будуть співпрацювати з російськими антикомуністами в їх боротьбі проти Кремля. Про цей розкол між найбільшими організаціями втікачів із Совєтського Союзу повідомив отаман Тарас Бульба-Боровець, голова Української Національної Ґвардії, який каже, що він має піддержку двох мільйонів українських втікачів в західному світі. Він обвинувачував анти-комуністичних росіян, що вони не відступають від своїх імперіялістичних цілей та відмовляються визнати майбутню незалежну українську державу. Він проголосив свою заяву перед поїздкою Александра Керенського, премієра перед-революційного осійського уряду, по Західній Німеччині в намаганні об'єднати анти-комуністичні групи втікачів в ефективну силу".

● **Помер кандидат опозиційної партії** на острові Куба сенатор д-р Едвардо Чібас. Він поповнив самогубний вчинок 5 серпня після промови через радіо. Кажуть, що він застрілився з розпуки, що йому не вдалося порушити народне сумління „проти сил корупції".

● **50-річчя першої бездротної телеграми** відзначили 16 серпня в місцевості Сомервил, у стейті Массачусетс. Станція в морській діхтарні на острові Нантукет дістала першу телеграму з корабля Луканія тому 50 років.

ЗАГРОЗА НОВОЇ КРИЗИ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ

Париж. — На цей вівторок заповіджено „малу сесію" французької Національної Асамблеї, від якої залежатиме, чи створений з важким трудом новий уряд премієра Плєвена вдержиться до міських виборів в жовтні, чи країні знову доведеться переживати урядову кризу. Сесію Асамблеї скликано для розгляду одної тільки справи, що є головною внутрішньою проблемою країни: посередньої урядової допомоги католицьким школам. Уряд має предложити відповідний плян і якщо б цей плян не був прийнятий, тоді премієрові і урядові доведеться піти у відставку. Побоюючись нової урядової кризи, що сильно підважує не тільки внутрішню силу країни, але й її міжнародне положення, колишній премієр і теперішній державний міністер Кейй закликав вчора членів парляменту до виявлення „більшої мудрости", бо „намагання займатись тільки одною проблемою, яка нас розділює, не належить до гідного виконання нашого обов'язку перед нацією".

РІЧНА ПРОДУКЦІЯ ЗДА ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ НА 325 БІЛІОНІВ

Вашингтон, 19 серпня. — Департамент торгівлі оголосив звіт про загально національну продукцію і постачання за друге чвертьріччя і представив їх цілорічну вартість цифрою $325,000,000,000. Це вказувало б, що ціла продукція ЗДА від початку Корейської війни піднеслася на 20 відсотків, коли її міряти долярами. На ділі департамент торгівлі обрахував тільки вартість продукції й успіх за другий квартал і ствердив, що самий уряд заплатив за неї до $60,000,0000,-000, а попереднього чвертьріччя тільки $53,000,000,000. Отже, маємо зріст на сім білліонів проти попереднього чвертьріччя. Давнішими часами приватні підприємства закуповували більше ніж урядові, а а тепер становище змінилося, бо переважну більшість продукції закуповує уря. До зросту вартости причинилася теж підвишка цін.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатська комісія для досліджування злочинів** звернула свою увагу на Абнера (Лонґі) Звілмана, щоб його потягнути до відповідальности за його минуле. У часі прогібіції він доробився пятнадцять мільйонів мастку тайним виробом алькогольних напитків. Йому закидають теж спілку з політичними провідниками в стейті Ню Джерзі.

● **Сто мільйонів заплати від ЗДА** зажадала Південна Корея за матеріяли й роботи, постачані американцям під час теперішньої війни. Уряд ЗДА обіцяв платити за такі постачання в інших країнах, отже Корея надіється дістати ці гроші.

● **$3,105,000 треба на побудову сховків** у атомовім заводі в Ганфорд, у стейті Вашингтон. Сховки мали б дати захист на випадок нападу російською атомовою бомбою.

НАДЗВИЧАЙНИЙ СОБОР УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ

ОДНОДУШНИЙ ВИБІР МИТРОПОЛИТА ІЛАРІОНА НА ПРАВЛЯЧОГО ЄПИСКОПА ЦЕРКВИ

8 і 9 серпня ц. р. відбувся у Вінніпеґу надзвичайний Собор УГПЦ в Канаді, який одноголосно обрав правлячим єпископом Церкви Високопреосвященішого Митрополита Іларіона (Огієнка) з титулом „Митрополит Вінніпеґу і всієї Канади". Осідком Митрополита буде Вінніпеґ, де будується Всеканадійська Катедра Пресвятої Тройці. Заступником Митрополита і єпископом Східної Канади Собор одноголосно обрав Високопреосвященного Архиєпископа Михаїла (Хорошого), що на запрошення Консисторії прибув цього літа до Канади з Бельгії, що і був членом єрархії Української Автокефальної Церкви в Европі. Його титул буде „Архиєпископ Торонта і Східної Канади", кандидатом на третього єпископа УГПЦ в Канаді обрали одноголосно о. прот. В. Кудрика, з осідком рівнож у Торонті. Отже понад 500 делеґатів і багато гостей Собору були свідками великої події в житті цієї церкви, а саме — створення єпископату УГПЦ. Собор заслухав надіслане привітання від Митрополита Полікарпа, духового покровителя церкви, який, благословляючи Собор, підкреслив значіння створення власної єрархії УГПЦ, вважаючи це найповажнішою спра-

(Докінчення на ст. 4.)

В СВІТІ

● **Ще два німецькі дослідники** — вчені втекли із совєтської зони до Західної Німеччини.

● **4.000.000 летючок у балонах** перелетіли за вітром через Залізну Заслону і розсіялись по Чехословаччині — заявив Стассен у Мюнхені. Балони пускала приватна організація „Похід за мир", організована американцями.

● **Посилена персональна охорона генералісімуса Франко** в його літній резиденції. Ходять чутки, що група еспанських лівих еміґрантів перейшла через кордон в Еспанію для вбивства Франка.

● **18.000 молодших і дужчих,** але політично „ненадійних" мадяр вивозять до СССР як рабську робочу силу. Інші декілька тисяч депортованих мадяр розміщують частинно в Закарпатській Україні коло Ужгороду.

● **Землетрус у Туреччині** над Чорним морем стався 13 серпня, в наслідку — 44 особи убитих, 74 — ранених.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily excecpt Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	One year	$10.00
На три місяці	$ 2.75	Six months	$ 5.25
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну дареси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОН'ЮНКТУРА

Радістю і вдовіллям та новими надіями сповняється українське серце, слухаючи і читаючи в останніх часах щораз більше чужих тверезих голосів про Україну, українські змагання, та про її слушні права на вільне життя. Часописи, журнали, публіцисти, вже навіть державні мужі забирають в тій справі голос і їхні думки щораз більше сходяться з українськими прагненнями. Небувалий розголос, що його дістала видана старанням і коштом Українського Народного Союзу книжка проф. Кларенса Менінґа: „Україна XX. сторіччя", широкий відгомін останніх повідомлень про нову нагінку на українську культуру і її творців в Совєтському Союзі, віддання в американській пресі окремої уваги та багато місця українським голосам в дискусії, що розгорнулась на тему заповідженого державним секретарем Діном Ачесоном „нового курсу" в американській політиці відносно совєтсько-російської імперії, все це становить для української справи направду велику кон'юнктуру, належне використання якої може у великій мірі запевняти цій справі кінцеву перемогу.

Проте, з прикрістю треба ствердити, що реальні українські можливості для використання тої безприкладної в нашій історії зовнішньої кон'юнктури ще далеко незадовільні. Тут думка зупиняється в першу чергу на далеко ще не завершеній внутрішньо-українській консолідації, без якої не тільки що не можна належно використати зовнішню кон'юнктуру, але й можна легко її занапастити. Світ говорить про Україну та потребу її визволення, як необхідну передумову миру, а між УНРадою та ЗП УГВР продовжується „виміна нот" в справі „координації дій". Тоді, коли зовнішня кон'юнктура вимагала б найбільшої єдности і активности, у нас все ще зуживається енерґію на всілякі другорядні, часто навіть смішні і дурні партійно-групові чи особисті порахунки, роблячи з них „політику". Аж набридло вже про це говорити й писати.

Українська спільнота в цій країні під цим оглядом настільки в кращому положенні, що має свій один репрезентативний центр, Український Конґресовий Комітет, авторитет якого намарно дехто намагається квестіонувати або зменшувати. Бо хоча УКК, як і кожний живий організм, може мати свої недомагання в своєму складі і своїй праці, але він був встановлений по всім правилам і принципам демократичного процесу, а своєю роботою і її досягненнями він вже нераз був предметом подиву або й заздрости інших національних груп у цій країні. Звичайно, дальше вдосконалювання тої репрезентативної інституції побажане й потрібне, але це може йти в парі з її зусиллями для використання зовнішньої кон'юнктури.

Ми маємо, натомість, інші проблеми, які далеко більше гамують можливість використання кон'юнктури, ніж справжні або уявні недомагання в центральній репрезентації. Ці проблеми — це абсолютно завелика кількість збайдужілих громадян, це далеко незадовільна мнтеріяльна база, яку даємо для праці своїй репрезентації та для її безсумніву великих намагань використати зовнішню кон'юнктуру. З другого боку, у нас теж між свідомими громадянами є ще багато одиниць, які своїми антагонізмами або власними амбіціями витворюють у суспільстві пагану кров та зупиняють загальний проґрес. Правда, такі і ще більш неґативні явища спостерігається серед усіх малих і великих, державних і поневолених народів, але це не можна вважати за виправдання наших промахів та недомагань.

Не збираємося писати якоїсь рецепти, що мала б вилікувати всі наші слабості та дати нам силу і можність використати зовнішню кон'юнктуру в цілій повноті. Ми тільки наводимо деякі головніші спостереження, а висновки самі напрошуються.

Мало відома для широкого загалу військова „Марін Корпс Ґезет" в своєму серпневому виданні надрукувала довгу і дуже прихильну до українців статтю Джана Джелнера під багатомовним заголовком „Бочка пороху Росії". Стаття кінчиться прекрасною фразою: „Віримо, що майбутність віддасть справедливість українській нації!" Від себе додамо: вірмо і прикладімо рук, щоб ця справедливість здійснювала задушевні мрії українського народу: дала йому волю!

НОВОБРАНЦІ

Оборонна підготовка країни та її міжнародні зобов'язання в тій ділянці залишають тепер молодим хлопцям в поборовому віці мало виглядів на те, щоб не відбути військового вишколу і підготовки до служби Дядькові Семові. Згідно з теперішніми плянами, покликування до військової служби призначаних за здібних до неї хлопців буде поступово збільшуватися. В липні воно мало виносити около 60,000 осіб, в серпні мало б бути вже майже два рази стільки, хоча це в деякій мірі залежить від кількости зголошених добровольців.

Не тільки теперішні переговори в справі перемир'я в Кореї, але й само пеемир'я та навіть евентуальне загальне ширше порозуміння, що давало б більші ґарантії миру на найближчий час, не матимуть впливу на дальші континґенти новобранців. Ці факти визначаються виключно запотребуванням збройних сил і вигляди в цій справі приблизно такі:

В бюджетовому році, що кінчиться в червні наступного року, збройні сили потребуватимуть приблизно 1,050,000 новобранців, досі ще непокликаних. З того 400,000 потрібно на те, щоб заповнити місця тих добровольців, служба яких в тому часі кінчиться і не буде продовжена. Інших 400,000 потрібно для заповнення місць резервістів, що перейдуть в цивільне життя, а 250,000 буде потрібно на те, щоб виконати програму збільшення збройних сил до 3,5 мільйона, що має статися до кінця червня наступного року, та для заповнення непередбачених „дрібних" втрат внаслідок смерти, відставки та інших причин.

Військове командування сподіється, що приблизно половину з того континґенту 1,050,000 можна буде заповнити добровольцями. Згідно з плянами, впродовж року має бути покликаних до служби 600,000 новобранців, розраховуючи на 450,000 добровольців. Вже повідомлено, що загальна кількість новобранців в липні, серпні, вересні і жовтні виноситиме тільки 126,000, отже для виповнення цілого континґенту, покликування до військової служби в наступних місяцях виноситиме пересічно 60,000 місячно. Але на випадок, якщоб розрахунки на добровольців не виправдались, тоді ці місячні рати можуть збільшитися до 70 або й 80 тисяч.

Головна маса новобранців рекрутуватиметься з групи тих, що їх при їхньому зголошенні скваліфіковано як A-I. В цій групі є хлопці між 19 і 26 роком життя, що ще не займають ані ключевих позицій в суспільно-господарському житті, ані за деякими виїмками, не мають спеціяльних обов'язків, що оправдували б їх звільнення від військової служби. Отже, як справи маються тепер, велика більшість з тої групи має вигляди на відбуття військової служби вже в найближчому часі.

Подібний розвиток заповідається теж в наступних двох роках. Це доражджувало б молодим людям в поборовому віці рішитись евентуально на добровольців, що дає їм право вибору роду збройних сил та деякі інші привілеї.

До проблеми українських комуністів в Америці

Проблема українських комуністів в Америці належить до питань мало заторкуваних і тим самим мало висвітлених. З одного боку її означують, як маловажну по її засягу, з другого ж викидається її поза рямці життя української громади на американському континенті, як неістотну для життя тієї громади. Але воно справді так не є. Правда, треба відмежувати дві речі у цій проблемі: це існування комуністичних аґентів, чи — вживаючи сьогоднішнього окреслення — совєтських аґентів, і наявність деякого числа людей українського походження, що своїм світоглядом і своєю ментальністю опридiлюють себе до цього комуністичного табору. Я свідомо не вживаю модного тепер означення „поплентачі", бо ці люди не завжди свідомі свойого поплентацтва, хоч насправді вони ними є. Вони навіть можуть не погоджуватись із пропаґованими совєтськими гаслами, але вони не можуть визбутись ні набутої ментальности, ні втовкмаченого переконання — диктованого діялектикою, що так добре, а так зле.

Звернула ця проблема мою увагу на себе головно через „Палермійського Шевченка", що замінить приповідкового „Троянського коня" у нашому словнику, лиш із відворотним значенням. Я навіть жалію, що не бачив цієї комуністичної „паради"; міг би був оглядати „на гарячо" цих наших американських комуністів і краще запізнатись із проблемою. Але й без великого пізнання одно є певне, що наші американські комуністи — це ніякі прихильники якогось економічного напрямку, чи зміни економічних обставин. Вони просто лиш вороги усього т. зв. панства і їх світоглядовий горизонт не виходить ширше поза проблеми давнозабутого народництва.

Початків українського комунізму в Америці треба шукати таки на рідних землях перед десятками років. Це так само, як початки карпато-руської церковної ієрархії, чи москвофільських русько-американських клюбів з усіма українськими прізвищами у „президії" та й із жахливою „руською" мовою в кореспонденції сягають коріннями у наш розриваний ворогами рідний край. Хто бодай трохи знає галицький сель-роб, чи подібні йому т. зв. „ліві" угрупування галицької української бідноти з їх „політичною" програмою, вістря якої звернене було проти панського (в термінології народництва: поміщицького) визиску і яка видвигала на перший плян боротьбу за буханець хліба в дослівному розумінні, той легко може зобразити собі „ідеологічні горизонти" українських американських комуністів. Але в Америці, яка любить і творить дивогляди, вийшов із цього дивогляд. Тоді, як в голодній Галичині боротьба за буханець хліба мала своє оправдання і польська поміщицька власність могла створювати підставу для базування політичної програми сельробівства — в країні, хоч і капіталістичній, яка переборола економічні кризи і створила дослівно для цілого загалу такий високий життєвий рівень, якого не створила ніяка інша система, сельробівські кличі проти провінційного панства і за „буханець хліба", здається, не повинні б мати примінення. І в дійсності ці кличі тут не живуть, але живе традиція цих кличів, що і є — на мою думку — головною причиною існування української комуністичної проблеми на американському континенті.

Я нещодавно мав нагоду пізнати одну родину з громади наших американських сельробістів. Він власник підприємства, пару соток тисяч долярів вартости. Але це зовсеім не перешкоджає його політичному світоглядові, який створений у молодості, у щоденній безперервній роботі не мав нагоди змінитись і засклеп. Бо те, що він колись був прихильником лівих лозунґів зовсім не дивує. Довгий час безробіття у період депресії, вистоювання в черзі за зупою, нічліги в старих пивницях по вісім чоловіка в приюті, брак двох звичайних центів на купно костей, щоб із них зварити поживніший суп, ніж та в черзі, — дали підклад для доброго сприймання цих лівих лозунґів. Це добра база для бунту. На такій базі перемогла колись большевицька революція. Його жінка теж справедливо колись бунтувалась. Котрась там з ряду дитина пересічного бідняка з Лемківщини, ізмалку гнана на „панське", відробити пасовисько, сіножать, дорогу, пізнала не лише прикрі слова польської дідички, але й нераз відчула її панську ручку на собі. Це вкарбувало в неї ненависть до польського панства і цю ненависть вона перевезла зі собою за океан. Але минулась депресія, осталось за океаном і змінилось навіть польське панство — не змінилось лише світовідчування людей, пригнічених колись цією кривдячою суспільною дійсністю.

Бо якби цим застиглим у щоденній роботі і в щоденному збагаченні людям зумів вияснити, що те все змінилось і доказом того саме їхнє багатство. Якби цим людям міг вияснити, що тепер людство у боротьбі з іншим страшнішим лихом, яке виродилось із революційних бунтарських гасел, що в них самих ще живуть якоюсь далекою ідеєю, а в дійсності творять підстави тиранії, терору і безпощадного винищення людства. Якби ці люди могли почути, зрозуміти і повірити в цю велику руїну і смерть, якою окупила комуністична система свої порівняльно невеликі успіхи!

Та Америка це країна дивоглядів. Парадоксом є, що саме ця заможна сьогодні людина, що дітей виховує у каледжах, ще перед кількома роками склала візиту совєтському консулеві з наміром повернутись у рідний край. І тут знову парадокс. Якби цей совєтський урядник був більше щирий, напевно був би викрикнув: Ось, чоловіче, сиди тут і Бога хвали! Це пропаґанда із самого центру „совєтської дійсности" — та чи вона відокремлена. А приїзд тисячей скитальців не має пропаґандивного значення. Приїхали тепер люди, яких не вигнала матеріяльна біда. Давніші іміґранти ще пам'ятають декого з нових заможним, який і за „панської Польщі" не бідував, і нагло покинув усе і бідаком приїхав починати тут усе на ново, чи лише в спокою дожити віку. Це теж підсуває думку цим задубілим людям, що не з гаразду сталось це все.

Наша стара приповідка голосить, що — „чим горнець накипів, тим і його чути". Не легка це річ навернути грішника на праведний шлях. А ще гірше признатись людині, що вона помилялась. Для такого признання треба великого характеру. А ми в нашому часі занику моралі і чесноти не шукаймо у людей характерів. І тому — може — відкрити б якусь хвірточку, щоб дала змогу повернутись цим забріханим і ошуканим людям до своєї громади. Нехай на правах якигось „оглашених". Застерігаюсь: не всім; катеґорично ні совєтським аґентам, бо з ними скорше, чи пізніше розправляться самі уряди, коли більше пізнають небезпеку від большевизму. Але тим бідним і недосвіченим, яких біда і нужда, якої довелось їм зазнати доволі на їхньому життєвому шляху, впхнула в підступну політичну гру злочинних елементів, які, орудуючи гуманітарними гаслами в пропаґанді, викреслюють їх із словника і своєї політичної дійсности після здійснення своїх нелюдських замірів.

Вможливлення цим засліпленим людям переходу до нашої громади, відібрало б большевицьким аґентам їх середовище, залишило б їх самітними і тим способом здемаскувало б їх та допомогло б знищити.

Проблема українських комуністів в Америці існує побіч нас і їй варто присвятити увагу, щоб вияснити її і зліквідувати. Бо світло правди напевно знищить брехливе зло.

Т...

І. Я. Х-як

За систему в протибольшецькому фронті

В останньому часі в американській пресі, яка в більшій чи меншій мірі є звичайно віддзеркаленням публичної опінії, а густо-часто і поглядів відповідальних американських урядових кругів, помітні стали дві основні зміни поглядів щодо дальшого ведення т. зв. „холодної" (а може і „горячої" вже) війни. Перше: замість боротьби з „інтернаціональним комуністичним імперіялізмом" говориться щораз більше про боротьбу з „традиційним російським імперіялізмом, в якому комунізм є тільки принагідним інструментом. Друге: це той факт, що в СССР кромі росіян, „бачать" уже й українців, білорусинів, кавказців, азербейджанців і т. п., не говорячи вже про балтійців, ...серед яких то народів існують їх історично діючі та кров'ю мільйонів окроплені націоналізми. Вправді, ті думки продираються доволі несміливо, доволі обережно, але продираються і це дозволяє нам вірити в американське заінтересування у подуві нового вітру, вітру волі для усіх народів Европи, в тому числі й українського.

Рівночасно в останніх днях та сама американська преса широко заговорила і про з'їзд російських еміґрантів з-поміж різних політичних середовищ, на якому мало б створитися єдиний російсько-еміґраційний політичний центр і який мав би становити противагу для володарів Кремля.

Ці дані, як і ряд інших, створюють проблематику, над якою варто б глибше застановитися й витягнути певні консеквенції для нашої постави й наших політичних дій, зумовлених ними. Бо для нас не важливе те, що росіян об'єднують другі, а не вони самі себе, не важливе і те, що в тому об'єднанні можуть бути, й є, знані епігони російської „ідеї" поневолення українського й інших народів, для нас важливе те, що нарешті і росіяни мали б стати до боротьби проти тої потвори, якій на ім'я „диктатура Кремля", а в суті речі російський комуністичний імперіялізм. Значить, фронт проти російського комуністичного імперіялізму повинен би скріпитися.

Як відомо, аранжерами цього російського з'їзду з згаданою цілеспрямованістю — є американці. І, як рівнож з дотеперішніх звідомлень про цю цілеспрямованість відомо, для тих американських урядових кругів, що за побудову такого фронту відповідальні, створення такого російського центру і континуовання з ним співпраці, суб'єктивно й об'єктивно в жадній мірі не означатиме остаточного сукцесу. Бо, як видно з тенденцій праці попереднього з'їзду в Фюссені і з'язаної з ним дискусії в російській пресі, росіян уповажнюється говорити тільки за себе, а кромі росіян, в СССР є ще не тільки біля 40 мільйонів українців, але й біля 10 мільйонів білорусинів, дальше кавказці, туркестанці, балтійці і ін., і ті всі народи разом становлять більше як половину всього населення СССР. Ті ж народи ведуть безприкладну в світі боротьбу проти тих же російських імперіялістів, які вже не вдоволяються поневоленням українців, білорусинів і других колись вільних народів, але забажали підкорити собі і решту ще вільного світу.

Отже, за росіян повинен би промовляти той новопосталий „російський еміґраційний центр" (бо хіба він таки повстане?), але тільки за росіян, які, як вже сказано, становлять менше як половину усього населення СССР. — З логічного заключення виходило б, що в американців є вже зрозуміння доконечностей в діях цієї нової політики: оперування поняттям „моноліту народів Росії" виявилося безсенсовим і тому треба шукати за тими елементами, які ту безсенсовість зумовлюють. Від колективного трактування народів СССР муситься перейти до протилежності. І тут є можливе тільки одне: в основу побудови реального протибольшевицького бльоку муситься брати індивідуальні аспірації й інтереси кожного зі складових народів. В міру того повинні б ті американські урядові круги нав'язати аналогічний контакт із політичними еміґраційними центрами усіх інших народів, які живуть поза залізною заслоною. Деякі з тих національностей без всякого зовнішного натиску вже давно об'єдналися і створили свої

(Закінчення на стор. 3)

М. Заклинський.

ЧОВНАМИ ПО РІКАХ ПОЛІССЯ

1)

I.

З усякими, кращими й гіршими виховними системами приходилося в житті зустрічатися. Одначе іншої такої доброї, як пластова, я не зустрічав. Зокрема для молоді поневоленого народу, яка має обов'язок у дуже складних політичних, побутових і моральних умовах 20 віку продовжувати боротьбу поколінь за кращу його долю.

Пластовий провід на Західних Землях дуже влучно застосував по 1 світовій війні цю виховну систему до вимог нашої доби, що „жорстока, як вовчиця". Пласт у 1920-тих рр. не лиш навчав нашу молодь лицарських чеснот, щоб була повсякчасно готова нести поміч тим, що її потребують, у першу чергу своєму народові, наново поневоленому й закованому. Він також гартував її всякими способами, щоб була тверда, завзята і практична, здатна виконувати у найважчих умовинах свої громадянські й особисті обов'язки. Тодішні пластуни мали змогу з чистою совістю співати свою горду пісню:

„Краю рідний, радій не журися,
Лиш у наші серця подивися:
Там повно віри, сили незломної,
Захист Твій від навали грізної".

Богато з них стали на важливих становищах в нашому політичному, культурному й економічному житті, а ще більше стали зразковими вояками — членами О. У. Н.

Найкраща нагода виховувати й гартувати була в літніх і зимових пластових таборах. Звичайно приміщувались вони в Карпатах, де в маєтностях галицької митрополії, під опікою і за щедрою поміччю митрополита Шептицького збудували собі пластуни дві оселі.

Одначе, вони не засиджувались у Карпатах. Старались пізнати всю доступну тоді частину рідного краю, та й займалися не лиш суходільними мандрівками, але й водними. Ці будили нерозвинені до тієї пори здібності, давали зовсім новий досвід і незнані ще сильні переживання.

II.

Раз мені пощастило приймати участь у пластовій водній мандрівці. Хоч було це більш, як 20 років тому, події виринають у пам'яті так ясно, наче не було тієї довгої низки бурхливих, воєнних скитальчих років, що намагалися заглушити всі попередні переживання.

Було це у Львові, в липні 1930 року, коли я довідався, що пластуни вибираються кількома групами в водну мандрівку по Поліссі. Я забажав мандрувати туди з ними. В пластовій домівці поінформували мене, що дві групи вже виїхали, і за кілька днів їде третя. Я познайомився й розговорився зі скавтмайстром, провідником тієї групи. Особовий склад учасників мандрівки був уже твердо усталений, але для мене, як співпрацівника пластового журналу, він зробив ще виняток.

Цей „Мандрівний, водний, пластовий табір" складався з двадцяти учасників із кількох околиць Західних Земель. Вони повинні були з'їхатись у Луцьку. Половина — це були пластуни львівського ремісничого куреня. Вони вирушили з трьома човнами. Ці човни вже вислані були залізницею до Луцька. З четвертим човном повинні були приїхати пластуни зі Сокаля, а в Луцьку мали прилучитися ще п'ять волинських пластунів.

До Луцька всі явилися точно. Польська поліція зацікавилася прибулими і перевірювала документи та розпитувала, хто, куди й пощо. Скавтмайстер вирішив, що краще чимскорше щезнути з очей поліції, щоб не мати утруднень, що проволікли б від'їзд, а може й знеможливили б мандрівку. Тому він наказав вирушити о півночі, а не вранці чергового дня, хоча небо

III.

було захмарене і накрапав дощ. Непогода не зменшила сильної радости, що нею дихали при від'їзді всі учасники.

Цілими днями плили ми Стиром, оглядали прибережні села й містечка та привикали до водної мандрівки. Мало було нагоди стрічатися з волинським населенням. На обідній відпочинок і на нічліг ставав табір там, де були догідні умовини — себто все за селом: де близько було сіно в копицях, щоб позичити собі на ніч, де був сухий беріг — розіпняти шатра, і ліс або кущі — назбирати сухого дерева для таборової бляшаної кухні, що її змайстрували завчасу львівські пластуни-ремісники.

Що кілька днів відбували ми ватру — з гутірками, співом і деклямаціями. Так 18 липня була ватра, присвячена річниці переходу Галицької Армії за Збруч, що прибула боротися разом з Наддніпрянською Дієвою Армією за Соборну і Незалежну.

Перших днів обсада човнів робила залюбки перегони цілими кілометрами, але скоро скавтмайстер заборонив це, бо долоні веслярів повкривалися мозолями, що не легко і не скоро гоїлися.

Стир дедалі могутнішав, став великою, глибокою рікою. Найкращий був він вечорами, коли з матового широкого плеса вставали тумани і відбивались у воді дерева. Береги його стали низькі, край рівнинний, прибережні ліси, сіножаті й пасовиська часто моклякуваті. Пасовиська бували густо вкриті великими купинами.

Опівдні, коли човни приставали до берега і пластун-кухар порався коло обіду — і вечером, коли ставали на нічліг, мали учасники табору трохи вільного часу для себе. Пів, до півтора години. Скавтмайстер цікавився тим, як вони використають вільний час. Якщо спочиватимуть, то це ознака, що веслування перетомлює їх. Одначе вони не дбали тоді про відпочинок. Звичайно щось порядкували у своїх наплечниках, або записували щось, або перечитували матеріял, потрібний для пластового іспиту.

Вільного часу не могли мати подостатком, бо було чимало праці: дістати дерево, помогти кухареві варити, направити щось у човнах або при веслах, а вечором ще й ставити і приладнувати шатра.

Вечеря і після неї збірка відбувалися звичайно ще при денному світлі. Коли стемніло, всі йшли спати.

(Продовження буде).

Вільям Мек Вер О'Тул.

ДИТИНСТВО ІВАНА ФРАНКА

(В роковини народження Поета)

3)

(Закінчення).

Гірше було, коли він перейшов до школи оо. Василіян у Дрогобичі. Тут, на початку шкільного року, до третьої кляси перейшов о. Телесницький. Про нього ходила в Дрогобичі слава, що він великий гуморист, але з його слів „Пам'ятайте собі. На моїх годинах маєте лише тоді сміятися, коли я вам скажу, і тоді плакати, коли я вам скажу" — ніхто у ньому гумориста ні бачив. Перекручування прізвища Козанкевич на коза, або те, що він Морозові казав, „Мороз, Боже його помож" — зовсім не бавило, ані малого Франка, ані других дітей, бо ці слова він говорив тоді, коли вся кляса тремтіла зі страху перед побоями.

Слова о. Телесницького — „Прийдіте, мучениці і праведниці! Прийдіте, еліка праведна, еліка прелюбезна! Перший Мороз хотів би добре сісти та не мож!... Другий Кирпак чує, що й в нього щось не так. Третій Скрипух чує, задок спух. Четвертий Матківський, і в нього фелєр таківський. П'ятий Ортинський, дістав за свій розум дитинський. Шостий Федермесер, і в нього іст ніхт бессер, А сьомий Алєргард дістав міт штаркер ганд" — не були словами гумору, а був це сміх над нещастям дітей, це був сміх садиста.

Такий режим у школі та поведінка таких учителів, як о. Телесницький, не задовольняли Франка. Його душа бунтувалася, прагнула волі науки, а не відсиджування бездушно годин та виконування манастирських приписів. Які наслідки мала поведінка о. Телесницького на Франка та його товаришів, то він в оповіданні „Отець гуморист" каже:

„Тямлю, що скоро було знайду хвилину вільного часу, беру прут запхаюся десь у бур'яні і січу, січу всі листочки, всі бадилля, гіллячки, цвіти, всі, що можна знівечити, б'ю й січу, доки довкола мене не стане найбридливіша руїна. (І. Франко: „Отець гуморист").

Та не тільки те було наслідком поведінки о. Телесницького з дітьми. В них зроджувалася охота до бійки між собою, з жидівськими дітьми, термінаторами, з вуличниками. Вони були поведінкою о. Телесницького в школі доведені до того, що вночі зривалися, кричали, рецитували лекції, а потім плакали і просили, щоб їх не били.

„Враження того року, каже Франко в цьому оповіданні, лишились у мене незатерті, болючі й досі, і не в одному чую, що вони скривили мій характер мою вдачу, причинили мені немало душевної муки в цілім життю. Певна річ, продовжує Франка, що й з іншими учениками було не ліпше. Та ні, з многими, твердить він, було далеко гірше".

З народньої школи оо. Василіян у Дрогобичі, як бачимо, вийшов Франко зі сильним болем у серці на тих, що безкарно знущалися над ним та над селянськими і робітничими дітьми. Тут, саме в народній школі, зродилася у Франка ненависть до тих, що робили кривду, що допускалися насильства над безборонними. Тут, у школі, і зродилося у Франка обурення на священиків, які своєю поведінкою та своєю незугарно подаваною наукою вбивали людського духа. Тут, мабуть, зродилась і думка у Франка, яку він згодом висловив словами „попівські тортури" у вірші „Вічний революціонер".

Але рівночасно в цій самій школі у душі малого Франка зарисувалася й друга постать священика, приятеля молоді й людини зі сильним та твердим характером, людини зі серцем і любов'ю до правди. Слова, що їх вклав Франко в уста о. Красницького, не тільки характеризують о. Красницького, але й дають нам змогу розуміти й самого Франка та його ставлення до релігії і священиків. У релігії, як це побачимо згодом, він вбачав два елементи: вічний і дочасний, божеський і людський, а тим самим розрізняв — релігію, як віру в Бога і релігію, як організацію. Коли були такі, що релігію використовували для людських цілей, для поневолення, а священики типу о. Телесницького, або москвофіли і рутенці бралися репрезентувати український народ, то він не міг вдержатися, щоб не сказати на адресу священиків і терпке слово. Але таких священиків типу о. Красницького — він увіковічнив у своїх найкращих творах: „Панські жарти", „Іван Вишенський", „Чума" і ін.

Коли Франко писав поеми, коли роздумував над життям і буттям, коли духом своїм підносився понад „ботокудів", понад „дім плачу, і смутку і зітхання, гніздо гризот, і зіпсуття, і муки", тоді підсвідомість, ірраціональна субстанція духовости, що була зформована в дитинстві впливами батька й матері, впливами церкви, впливами добрих катехитів типу о. Красницького і йому подібних професорів, відзивалася і на папері висловлювала найкращі поеми-молитви: „Мойсей", „Смерть Каїна", „Паранетікон", „Страшний суд" і др. У них поет висловив свою глибоку тугу за близкістю Бога, таку, як її Давид висловив у своїх Псальмах.

Коли Франко писав публіцистичну статтю, або коли повертався думками в своє дитинство, в школу оо. Василіян, тоді ясно, що перед його очима виринав о. Красницький, який до нього говорив:

„Ніколи в моїм життю я не бажав нікому зла, не сварився ні з ким і не пам'ятаю заподіяні мені кривди ані зневаги. Але того, що о. Телесницький робив з дітьми, я не прощу і не розгрішу ніколи. Бог як хоче, може простити, але я не бог. Коли через це грішу, то радо понесу цей гріх на той світ. Але мені здається, що я сповнив би десять раз більший гріх, як би подав йому руку, як би дружньо стиснув ту руку, сплямлену найтяжчим злочином і систематичного масового дітовбивства".

Смерть о. Красницького без поєднання з о. Телесницьким у оповіданні „Отець гуморист" дуже нам нагадує смерть Франка. Коли хтось намагається через те робити з Франка „атеїста", що він виступив проти священиків типу о. Телесницького, то консеквентно він мусів би таким же „атеїстом" робити і о. Красницького, а відповідальними за „атеїзм" мусів би робити школу оо. Василіян. Бо, треба правду сказати, до школи прийшов малий Франко з християнськими чеснотами, але тут побачив розбіжність між словами й ділами. Тут, у школі, він почув до себе і до таких як він погорду, почув слова „тьфу, якого біса тим хлопам пхатися сюди", тут він почув насмішки з його зрібної сорочки, тут він перебув і найбільше пониження, коли сидів у „ослячій лавці". Звідси він виніс насіння „обурення погорди і вічної ворожнечі проти усякого поневолення і тиранства". (І. Франко: „Schön schreiben").

Школа, а точніше кажучи, вчителі за часів Франкового перебування в школі, замість того, щоб виробити й поглибити моральні засади, замість розвинути такі духові прикмети, як пам'ять, фантазію, орієнтацію, самостійне думання та шляхетні почування, вони примушували дітей або до бездушного тарабанення на-пам'ять, або побоями доводили їх до ненормального психічного стану.

Франко, згадуючи своє дитинство, народню школу в Дрогобичі і о. Телесницького в оповіданні „Отець гуморист", писав: „Нехай п'ятном нестертої ганьби впаде на його пам'ять і на тих, що поставили та толерували його на тім становищі".

Дитинство Івана Франка, як розглядати з погляду розвиткової психології, бачимо — пройшло підготовну фазу функційних і конструкційних ігор і вступало у фазу мрій і ідеалів — але вступало воно з дуже болючими почуваннями, якщо не сказати, з психічною розколиною. Як формувалась дальше психіка Франка, це вже тема інша й про неї може колись ще напишемо.*)

*) Ця стаття є уривком з більшої розвідки автора п. н. „Іван Франко і його творчість у світлі проблематики фазовости людського життя".

ІСТОРІЯ ОДНОГО ПОКАЯННЯ

Мешкання О. Корнійчука і Ванди Васілєвської в Києві. З радіоприймача чути польську музику:

„A ty pojdziesz gora, a ja dolina,
Ty zakwitniesz roza, a ja kalina...
(Знаки „ов", „ев" додати)

Корнійчук: До чорта з тими „куявяками" і „краковяками". Виключи радіо, будь ласка!

Ванда: Так, я знаю: товариш Корнійчук нерадо слухає Варшаву. Включити вам Київ, товаришу Корнійчук?..

Корнійчук: Дякую. Я завжди слухаю Москву.

Ванда: Ти слухаєш Москву, а Москва, з вдячности, дає тобі копияк за копияком!

Корнійчук: Москва вміє нагороджувати, Москва вміє карати.

Ванда: А я вже маю досить тей вашей України! Іду додому.

Корнійчук: Ти ж удома, серденько! Київ — такий самий твій дім, як Варшава, Прага, чи Бухарест... А втім — ти думаєш, у Варшаві безпечніще?.. Треба тобі, нарешті, зрозуміти цю основну істину, що польський письменник найбезпечніше почувається в Києві, український в Москві, а московський — на території цілого СРСР. В тому й заключається есенція сталінської дружби народів.

Ванда: Ти мене не вчи азбуки сталінізму. Здається — я почала студіювати скоріше від тебе.

Корнійчук: Це я і заприміти з першого дня нашого знайомства — по твоїй зле пофарбованій фризурі...

Ванда: Грубіян!.. Завтра забіраюся звідціля!

Корнійчук: Значить — сепарація?.

Ванда: Як собі хочеш.

Корнійчук: А що скаже на це партія?

Ванда: А що партія може сказати?..

Корнійчук: Дуже багато, серденько, дуже багато. Не забудь, що це партія нас получила, а що партія злучить на землі, того і пекло не розлучить!.. Поза тим є ще питання, чи я випущу тебе з Києва?..

Ванда: Ти мене не випустиш?!

Корнійчук: Еге ж! Ти знаєш, що маю там, де треба, довгі руки...

Ванда: Так, я знаю: ти маєш довгі руки і ...косматі, як у ведмедя, добрі до пили і до тачок, денебудь на Колимі, чи в Воркуті, — і що тебе не мине при найближчій нагоді, запевняю тебе!

Корнійчук: Дякую. Дай Боже і того самого.

Ванда: Ха ,ха!.. Скінчилася ера панування їх хахлацької ексцеленції — Олександра Корнійчука! Остання олімпіяда припечатала навіки твою карієру. Не бійся, дали тобі добре по головці, ще й мені дісталося через такего ідійоте.

Корнійчук: Кому ще не дісталося — тому напевне дістанеться. На кожного приходить своя черга у свій час, про це знає кожна радянська людина, тільки пані шляхцянка не може цього зрозуміти своїм курячим мозгом.

Ванда: Яка ж то була велика колюмна, го, го! Як високо сягала, до кремлівських зірок, до самого олтаржа! Міністр закордонних справ УСРР, містоголова Всеслов'янського Конгресу, генеральний секретар Спілки радянських письменників України, особистий приятель товариша Сталіна... Деж твої гонори і почести? Що тобі з них осталося? Хіба тих кілька бляшок-орденів у кляпі маринарки та легкова машина!

Корнійчук: А, знаю я тебе, варшавське зілля! Ти, мабуть, тільки задля тієї машини вийшла за мене заміж?

Ванда: А для чого, думаєш? Для твоєї татарської маски?.. Чи для твоїх безпорадних драмилищ?.. Скільки разів я тобі казала — викинь, врешті, на сміття того твого „Богдана Хмельницкого", бо це твір шкідливий, контрреволюційний і націоналістичний!

Корнійчук: Ага, ось де тебе запекло! Ач як вилазить на верх приховане гадюче жало! Таксамо, як ти, сичала вся мазурська зграя тоді, у Львові, в 1940-ому році, коли „Богдана Хмельницького" поставлено вперше на сцені Львівського Оперного Театру. Тоді твоїх землячків аж розсаджувало з люті, та нічого не могли вдіяти, бо ми зразу дали їм до пальцях!

Ванда: Так, я пам'ятаю, ти вже тоді показав свої гайдамацькі щупальці!.. Але ж ти зрозумій, що тоді ця п'єса була на часі й покривалася з лінією партії, бо в той час ваші обірвані смолюхи йшли визволяти „Західну Україну!" Але не тепер, не тепер витягати її на денне світло, робити з неї лібретто до опери та й ще показувати на олімпіяді в Москві! Що ж ти гадаєш — що в Політбюро засідають сліпі і глухі!.. Та ж ти бери першу-ліпшу сцену з тієї п'єси... ну, хоч би й таку репліку Богдана Хмельницького: „....А ставши над Вислою скажу ляхам: сидіть і мовчіть, ляхи!.. А як будуть за Вислою брикати, знайду їх і там певно!" Псякрев. За цю одну фразу кожна полька видряпала б тобі очі!

Корнійчук: От, ляшка проклята! От „оконечка", гей, гей!

(Дзвінок телефону)

Корнійчук: (до телефону) Галло? Хто?.. Так, Корнійчук говорить. Доброго здоров'я, товаришу Поляков. Я слухаю вас... Так... Добре... Я розумію... Так, все буде зроблене, як кажете! Гаразд, до побачення. (Відкладає трубку).

Ванда: Чого хочуть?

Корнійчук: Дзвонили з ЦКПартії... Нам треба негайно вислати до „Правди" спільну покаяльну заяву. Сосюра вже послав, Рильський пише, тепер черга за нами... А до тебе спеціяльне бажання: жадних авантюр, розводів, сепарацій, розумієш?!

Ванда: Я розумію... А все ж таки це нахабство втручатися до приватного життя людини!

Корнійчук: Комуністи не мають приватного життя, ти це знаєш?

Ванда: Я знаю... А все ж таки це подло...

Корнійчук: Мовчи, дурна! Стіни мають вуха!

Лисенко

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Чотири основні завдання еміграції окреслив сотник Б. Панчук** у своїй доповіді в Рочдейлі (Англія) 27 липня на зборах ОУВ (Об'єднання Українців Британії): 1) зберегти себе від денаціоналізації; 2) використати матеріяльно-технічні можливості, щоб навчитись у західних народів їхнього досвіду, бо батьківщина потребуватиме висококваліфікованих кадрів; 3) стати матеріяльно (економічно) незалежними, подібно жидам, що своїми субсидіями допомогли Ізраелю стати на ноги; 4) всі ці три завдання повинні об'єднатися в одну ціль — виборення Української Самостійної Соборної держави, зберігаючи нитку тяглости нашої державности і підтримуючи УНРаду.

● **Тисячі австралійських українців** вперше за своє життя в Австралії бачили сніг, який став сенсацією для всього населення. Дітвору звільнили від школи і возили автобусами на поле дивитися на сніг.

● **Тяжкі часи для української,** як і всієї ДП-преси надходять у Німеччині, бо допомога з боку ІРО, що маліє з кожним днем, незабаром зовсім припиниться, — сказав новий шеф ДП-преси на пресконференції в ІРО 27 липня і порадив газетам вдаватися до комуляції (злиття).

● **Перший крайовий з'їзд СУМ-у у Франції** відбувся в Парижі 15 липня. Обраний крайовий комітет СУМ-у під проводом Т. Буня. Окремий осередок СУМ-у повстав у Еспанії, до якого вступили 20 студентів, які вестимуть свою діяльність у співпраці з „Обновою".

● **Відділ „Україніка" організується в національній бібліотеці в Мадриді,** заходами українців, що живуть у Мадриді і що знайшли в тій бібліотеці чимало французьких, італійських та латинською мовою книг про Україну.

● **Українська православна громада в Танґаніці (Східна Африка)** має церкву, збудовану в формі хреста з цегли та з солом'яним і очеретяним дахом. На фото цієї громади, поданім у „Канадійському Фармері" видно біля сотні членів громади з ченцем у центрі на фоні церкви.

● **Українки Арґентини в гостях у п. Перон.** Членкині УЦР, як повідомляє арґентинський „Наш Клич", на спеціяльне запрошення, численною делеґацією від українського жіноцтва відвідали 18. 6. жінку президента Перона Еву. Вона розпитувала про потреби українців в Арґентині, заявляючи, що готова допомогти в усьому та всім, хто звертатиметься до неї. Тим часом „Новий Шлях" у Канаді надрукував частину листа з Арґентини, в якому говориться: „Настрої між нашою іміґрацією невеселі. Во слов'янський елемент тут небажаний і тільки хвилево толерований. Треба думати, що при зрості шовіністичних настроїв може прийти навіть до ліквідація слов'янських організацій. Тому... дуже багато наших людей записується на виїзд до ЗДА".

Справа українських радіопересилань БіБіСі

Справа радіопередач БіБіСі українською мовою дня 18-го липня знову опинилася на порядку нарад британського парляменту. За офіційним тижневим звідомленням „Гансерд" ч. 197 подаємо хід дискусії в тій справі:

Посол Г. Купер запитав державного секретаря для закордонних справ, який дальший розгляд він може дати рекомендаціям, пороблених йому кількома українськими націоналістичними організаціями у справі постійних радіопередач закордонної служби БіБіСі трансмітованих українською мовою.

Мін. Г. Моррісон: Питання впровадження передач українською мовою до закордонного радіопересилання БіБіСі докладно розглянено. Така акція зумовила б припинення якоїсь іншої служби чужою мовою та відхилення уваги й ресурсів, що було б небажане в обличчі бідних результатів, яких можна б сподіватися.

Посол Купер: Чи мій шановний приятель не отримав багатьох рекомендацій від українців у цій країні, в Европі та за океаном, які вияснювали факт, що наша точка погляду могла б бути багато краще сприймана коло 30-ма мільйонами потенціяльних союзників в Україні, якщо б запроваджено постійні радіопересилання? Чи цій справі він дасть дальший розгляд?

Мін. Г. Моррісон: Ми мали певні рекомендації, але ми все таки повинні подумати, що нам найкраще треба зробити. Більшість українців розуміє по-російськи, і якщо б ми повинні були віддати цю уступку моєму шановному приятелеві, то це означало б, що ми мусіли б посвятити щось інше. В балянсі це була б утрата.

Посол Профюмо: Що вельмишановний пан має на думці, говорячи „в обличчі бідних результатів", які ми отримали б від цих радіопересилань, коли фактом є, що „Голос Америки" отримує надзвичайно добрі результати? Чи справжньою відповіддю не є той факт, що уряд не хоче видавати більше грошей у тій ділянці, а радше видав би на нутрідержавні передачі (гоум адвертайзінг)?

Мін. Моррісон: Я не знаю, які докази дозволяють шановному послові прийти до певного висновку, що „Голос Америки" отримує відзначаючі результати. Ми маємо інформацію, що російське заглушування обмежило б результати цих радіопересилань.

Пос. М. Філіпс Прайс: Чи не є фактом, що не мається ніяких доказів на те, що 30 міл. українців і справді є невдоволеними совєтським режимом?

Мін. Моррісон: Я гадаю, мій шановний приятель має слушність.

Посол Сідні Сілвермен: Чи нема таких умов, під якими політичним скитальцям дозволяється прибувати до цієї країни, що політичні скитальці залишать політичну діяльність і, зрозуміло, всяку політичну діяльність, яка могла б наражувати наші відносини з іншою державою? В такому випадку, якого роду діяльність розвивають ці націоналістичні організації?

Мін. Моррісон: Я не є певен. Я думаю, це є питання для мого високодостойного приятеля державного секретаря для внутрішнього відділу.

Пос. Профюмо: Тому, що високодостойний пан шукає прибіжища у факті, що росіяни заглушували б ці передачі, чи не міг би він сказати, чому ми даємо радіопересилання до Росії загалом?

Мін. Моррісон: Я не шукаю прибіжища. Моя справа — дати Палаті такі інформації, які, на мою думку, є надійними.

Вістку про цю дискусію щоденник „Дзєннік польскі" надрукував під вимовно пересуджуючим справу заголовком „Не буде українських авдицій БіБіСі".

(У. Думка).

ЗА СИСТЕМУ В ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКОМУ ФРОНТІ

(Закінчення зі сторони 2)

центри, деякі їх остаточно завершують, тому теж напевно стільки труду тут не буде, як було з росіянами.

В загальному ж і подрібному — будівничим цих нових політичних підприємств треба знати, що якщо не буде зроблене все те так, як диктує політична закономірність реалізму, — всякі намагання створення бажаної системи протибольшевицького бльоку будуть даремні. Бо, навіть, як і „щось" створиться, то це не буде „системою" і те „щось" буде так само ходити на милицях, як багато творів досьогочасних „старих пісеньок" політики. Ми схильні вірити, що американцям ідеться якраз про „систему" і дійсно зроблять усе, щоб її таки створити.

Дехто пробує говорити про конечності федерації народів Східної Европи. Ми не перечимо, що такі ідеї не позбавлені певного глузду, головно в очах американських політиків, але це питання майбутнього тих народів, а не теперішніх російських спекулянтів-імперіялістів усіх мастей. До федерації через свободу, а не через поневолення.

Ми не хочемо виступати тут в ролі якихось дорадників Департаменту Стейту, бо таких є досить і без нас. Ми тільки висловили ці думки, які диктує нам наше сумління, наше розуміння тих ідеалів, за які боролися найшляхотніші американці, від незабутнього в історії людства Вашингтона почнаючи, а на мільйонах помордованих російськими імперіялістами найкращих синів українського, польського, литовського, естонського, білоруського і других народів кінчаючи. Створення одного антикомуністичного й антиімперіялістичного російського центру — ми українці повинні б повитати, але рівночасно мусимо домагатись консеквентних дій у нав'язанні контакту із такими аналогічними центрами усіх інших народів, які входять у склад СССР, а тоді напевно американський уряд і вільні народи Заходу візьмуть в руки найбільш ефектовну зброю в боротьбі з історичною злочинністю Кремля.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ?

8-15 серпня 1901.

ПАНСЛАВІСТИЧНА АҐІТАЦІЯ В АМЕРИЦІ

Мадярські й старокраєві газети наробили немало крику з причини панславістичної аґітації в Америці, яку ведуть тут священики, що перейшли на російське православіє і звідси висилають різні газети й листи до старого краю. Найбільше настрашилися того руху мадяри і тому роблять старання, щоб уряд заборонив допускати до краю часописи, які ведуть таяку аґітацію. Крім того, вони радять, щоб угорський уряд, в порозумінні з австрійським, видавав в Америці свою газету для протидіяння панславізмові.

Нас в Америці цікавить питання, чи справді існує тут такий рух; які його наслідки; як поводяться проводирі цього руху? На перше питання мусимо відповісти, що тут панславістичної аґітації в правдивім значенні нема. За це маємо досить поширене москофільство і таку появу треба відрізняти від слав'янофільства чи панславізму. Бо коли панславізм не виключає самостійного розвитку поодиноких слов'янських народностей, то ідеалом москвофільства є теперішня [illegible] Росія з її ладом і бажаннями, щоб Росія загорнула під себе всі слов'янські народи і їх проковтнула.

МІСЦЕВІ ВІСТІ

В Едмонтоні, в Канаді, німець Ваґнер, про якого свого часу була згадка, що він натягає українців і виманює від них гроші, попав у тюрму 20 липня. Він дістав 5 років в'язниці. —В Джесуп, у стейті Пенсилвенія, відтяло буку місцевому українцеві Іпол. Демчакові. Він працював у „бресі", де крушать видобуте вуґілля. Колесо перейшло йому через руку, коли він упав на землю. — У парафіяльній школі в Джерзі Сити відбувся іспит, на якому явилися 70 дітей і багато родичів. Заля була святочно прибрана і настрій був святочний. Діти відповідали поправною українською мовою на питання з катехизму, читання, української історії, ґеоґрафії, при чому кожна дитина деклямувала якийсь український вірш. Відспівали теж кілька українських пісень. Іспити пеерводив о. М. Підгорецький, який самий вчив дітвору кілька місяців, а після нього учитель А. Зволинський. Є надія, що в майбутнім шкільнім році буде 150 дітей у школі.

Не допускають до Росії українських книжок

Наші видання, навіть такі, як „Русько-англійський провідник", цензура російська не хоче допускати не тільки до приватних осіб, але й до редакцій. Рекомендовані посилки завертають нам назад. Хай це буде вияснениям, чому замовлення книжок до Росії не можна виповнити.

НА „ГОЛОС АМЕРИКИ" ТРЕБА БІЛЬШЕ ГРОШЕЙ

Ню Йорк. — Давид Саноф, голова Радіо Корпорейшен оф Америка, повернувся щойно з подорожі по Европі, де він студіював ефективність радієвих передач „Голосу Америки". Він стверджує, що праця цієї організації не може принести бажаного успіху, як довго буде злучена з департаментом стейту. Для неї треба створити окрему установу з бюджетом пів біліона далярів річно. Щойно з таким апаратом можна буде успішно провадити психологічну війну, яку започаткувала Росія.

● **Дата смерти Леніна** не буде більше днем загального свята, вільним від праці — ухвалила Президія Верховної Ради СССР, нібито „на домагання робітників".

Вступайте в члени У. Н. Союзу

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ

МИХАЙЛО МІНСЬКИЙ

Справа молодшого покоління мистців одне з наших важливих громадських завдань. Нам не одиаково, чи по якомусь часі у вільному світі українське слово чи пісня притихне, а звучатиме тільки „там" у викривленому і підстриженому вигляді. Питання тим гостріше, що тільки мало кому з прибулих мистців вдасться зберегти себе для мистецької праці. Можливо, що вдасться це зробити молодшим з-поміж нас, яким не тільки вік, але і краще знання обставин, мови та ін. допоможе обійти трудноші. Вони вмітимуть по дорозі „до зір" вступити й на деякий час до фабрики і це їм менше пошкодить, як їхнім старшим колегам. Зрозуміння для цих справ виказала Ліга Молоді, старанням якої відбувався в минулому році в Ню Йорку конкурс молодих виконавців. Було б корисно, якщоб такі конкурси відбувалися що 2-3 роки і якщо б тягар їх влаштовування був не на плечах самої Ліги Молоді.

Один з наших молодих мистців, з розвитком якого, думаємо, цікаво буде познайомитись нашій ширшій громаді, співак-баритон Михайло Мінський.

Його довелось нам пізнати як одного з солістів Капелі Вандуристів, яка тоді (1946-47) була під спільним проводом Китастого і Божика. У складі Капелі Мінський прибув в Америку. Тут, виступаючи водночас з Капелею, то з оперовим ансамблем під керівництвом Б. Пюрка, став працювати над поглибленням своїх музичних знань. Тут зразу добився й деяких замітних успіхів. Скоро по приїзді став до співацького конкурсу в Дітройт і зпоміж маси 350 зголошених вибився на одного з десятьох „найкращих голосів Дітройту". Наступного року був відзначений і нагороджений на згаданому конкурсі Ліґи Молоді, добуваючи признання нюйоркської критики за „видатний баритоновий голос з значним засягом і з винятковою теплотою і закраскою". Весною ц. р. М. Мінський був як стипендист принятий до оперового відділу університету стейту Люїзіяна. Там брав участь у виставах опер Маскані „Сільська честь" (роля Альфіо) і Леонкавалло „Паяци" (Тоніо). Тамошня критика (напр. в Ню Орлінс) знову ж відзначила успішне вокальне виконання цих партій, зачисляючи його до „високих моментів" тих вечорів. На наступний сезон М. Мінський матиме змогу виступати на оперовій сцені в Шікаґо.

Так крок за крозом поступає наш співак, поширюючи свій репертуар та добуваючи сценічної заправи. Його соковитий і багатий в „метталь" голос вирівнюється і поширюється, а ступінь володіння ним підноситься. У всій роботі Мінського слідний цінний здобуток нашого музичного життя останніх десятиліть: професіоналізм. Це виявляється не тільки в його наполегливій праці над вокалом і над загальною музичною освітою, а й у дбайливості за репертуар, особливо ж український.

Останнім, теж свого роду його досягненням є наспівання і видання грамофонових пластинок із рядом українських творів. М. Мінський наспівав такі цінні, а рідко виконувані речі, як Лисенка „У мене був коханий рідний край", Степового „О, ще не всі умерли жалі" та Костенка Аріозо з опери „Кармелюк".

На другій пластинці наспівані дві популярні стрілецькі пісні („Як стрільці йшли з України" і „Мав я раз дівчиноньку") на тексти й мельодії Р. Купчинського в цікавій обробці М. Фоменка. За бездоганність фортепіянової партії на цих пластинках подбав В. Пюрко. Не стаючи в ролю віщунів, маємо всетаки підстави зв'язувати з М. Мінським наші сподівання на майбутнє.

Василь Витвицький

РАПТОВЕ ЗБІЛЬШЕННЯ СОВЄТСЬКОГО ВІЙСЬКА В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт. — Вперше за весь час від 1946 р. Совєти збільшили до повної сили свої 26 дивізій, що стоять у східній Німеччині і що тепер мають становити біля 400.000 бійців. Одночасно ген. В. Чуйков, командант групи армій, почав широку кампанію за зміцнення дисципліни в частинах. Офіцерам і воякам заборонено пити. Існує два тлімачення цієї новини: 1) Совєти цим відповідають на збільшення в Европі військової сили західних аліянтів, 2) під покришкою пропаґанди миру хотять непомітно розбудувати і збільшити свої збройні сили в Німеччині.

● **Не Райн, а Ельба** — головна оборонна лінія аліянтів, сказав ген. В. Пальмер — командир Другої Панцерної Дивізії ЗДА, що розташована на Райні поруч четвертої Піхотної Дивізії ЗДА. Обидві дивізії і їх випадні позиції оглянув ген. Айзенгавер, заявивши, що „все виглядає добре", „люди в порядку, їхній дух міцний".

● **Неуважність до вояків** підчас їхнього перебування в різних місцевостях закинув президент Труман мешканцям міст. Він пригадує, що воякам треба створити умови для відповідного відпочинку й розваги. Ці завваги висловив Труман у промові на відкритті вояцької кантини ЮСО на залізничій станції у Вашингтоні.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖРЗІ СИТІ

Засновано Відділ УККА

В суботу дня 2 червня 1951 в Джерсі Сити відбулося громадське віче в салі Українського Народного Дому при 181 Фліт ст.

Віче відкрив голова Ініціятивного Комітету п. М. Петришин, привітав усіх присутніх громадян та вияснив, що метою цього віча є оформити Відділ Українського Конґресового Комітету, щоби в той спосіб тримати тісний зв'язок та виконувати національну працю. Опісля попросив до слова присутнього на салі п. Д. Галичина, заступника голови УККА, який з'ясував позиції УККА перед десяти роками і тепер.

Про нинішню працю УККА вичерпну доповідь виголосив організаційний референт УККА, п. Ю. Ревай. Доповідач представив, як працює УККА та що було виконано від останнього конґресу на полі політичному, організаційному, пресово-інформаційному та які засоби потрібні для ведення або й поширення тої праці. Зокрема зупинився на праці, що її виконав сам голова УККА, проф. д-р Л. Добрянський у Вашингтоні, про його зв'язки та про висліди і значіння тої праці.

Присутні з цікавістю почули, що УККА має вже у 70 місцевостях Америки Філії-Відділи, а в таких місцевостях, де не було можливо заснувати або оформити Відділ, утримується зв'язок у 300 випадках з українськими громадянами, що виконують певні доручення з патріотизму до української справи.

У заключенню доповідач підкреслив потребу й вагу УНФонду, подаючи, які установи, у якій пропорції користали з нього та які є дальші вимоги, запросив представників з усіх організацій, щоби допильнували, щоб їхні організації зголосилися в члени УККА.

Подяка, яку організаційний референт висловив членам Ініціятивного Комітету на чолі з п. Мц Петришином, була оправдана, бо цей Комітет виконав з власної волі добру працю і міцно підсилив Український Народний Фонд успішно переведеними збірками Національного Датку за рік 1950.

Голова М. Петришин подякував обом бесідникам за цінні інформації і запросив присутніх до дискусії над доповідями. Однак присутні не ставили запитів, бо були інформаціями вдоволені й тому приступлено до оформлення Відділу і до вибору керівних органів.

Членами Екзекутиви Відділу були обрані: М. Петришин — голова, О. Ващук і І. Грабар — заступники голови, Ф. Колодій — секретар, А. Шаран — касієр, Я. Ґавур, П. Савчук, І. Дзядів, В. Литвинка — члени Екзекутиви.

До Контрольної Комісії увійшли: К. Піддубчишин, М. Тарапацький і С. Максимяк. Громадський Суд обрано в такому складі: В. Гіль, Г. Вура та І. Рудакевич.

Я. С-па

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Об'єднаний Комітет працює

Українське громадянство пригадує собі добре величаву маніфестацію, що відбулася 1. жовтня 1950 в Ню Йорку з нагоди 10-ліття УККА, в Карнеґі Гол. Про те писала не тільки українська преса, але багато ми знаходили на сторінках американських щоденників у Ню Йорку.

Ту маніфестацію влаштував Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій Ню Йорку і Митрополитальної округи. Вона була голосна ще й тим, що на ній виступали з промовами американські сенатори, американські публіцисти, науковці, репрезентанти американців українського походження та новоприбулі, а в мистецькій частині публіка вітала щирими оплесками українських мистців.

Запорукою успіху в усіх імпрезах Об'єднаного Комітету є уміння згуртовувати майже всі українські організації та установи, що діють на терені Ню Йорку та околиці. Треба сподіватися, що удасться приєднати й ті установи, що стоять ще осторонь і досі не приступили до Комітету Об'єднаних Організацій. Ця справа поволі наладнується і є дані твердити, що недалекий той час, коли всі українські організації та установи, що мають національний характер приступлять до співпраці.

Комітет Об'єднаних Організацій держить тісний зв'язок з Українським Конґресовим Комітетом, як його філія, співпрацює зі всіми українськими організаціями в ЗДА і переводить імпрези загально національного характеру. Для улаштування таких імпрез завжди скликає ширші громадські збори, на які запрошує представників усіх українських організацій, членів і нечленів, щоби вибирали разом Громадський Діловий Комітет.

Так було зроблено, коли підготовляли Ювілей УККА, а так само поступили, коли улаштовували Жалібну Маніфестацію з приводу геройської смерти ген. Тараса Чупринки, Головного Командувача УПА, коли було ухвалено вшанувати пам'ять Симона Петлюри, Головного Отамана та Голови Української Держави з нагоди 25-ліття Його трагічної смерти, або коли було ухвалено організувати інші імпрези.

Слід підкреслити, що всі імпрези загально-національного характеру, Комітет улаштовує з власної ініціятиви (Свято Соборности, Листопадове Свято і Шевченківські Роковини) а у випадках надзвичайних імпрез керується закликами або вказівками Українського Конґресового Комітету, у функції його Філії чи організаційної клітини на терені міста Ню Йорку. Подані факти є доказом того, що ту працю Комітет виконує вміло і на загальне вдоволення широкого загалу, який імпрези піддержує.

Про активний зв'язок з УККА свідчить ще й той факт, що на всіх зборах Комітету Об'єднаних Організацій, ширших зборах або засіданнях Екзекутиви, бувають члени Екзекутиви, або Екзекутивної Ради УККА. Для тіснішого зв'язку з УККА в Екзекутиві Об'єднаних Організацій вибрані два члени з УККА, які постійно беруть участь у праці, щоб на місці могли подати всі інформації або вияснення, які представники українських організацій потребують.

На цьогорічний заклик Конґресового Комітету в справі збірки Національного Датку, були скликані окремі збори, на яких представники організацій вибрали Фінансову Комісію. Цей Комітет продумав різні способи, щоб осягнути мету а зокрема, щоб нюйорська громада остала не тільки й надалі на першому місці жертвенности на Український Народний Фонд, але щоб виказати ще кращий вислід чим це було в році 1951.

З тою метою на останніх нарадах було ухвалено влаштувати дня 16. вересня ц. р. „ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ".

Ця імпреза має відбутися у Флашінґу, на гарній площі під голим небом. У програму входить багато несподіванок, танці й виступи визначніших громадян. Треба зазначити, що Комітет хоче дати нагоду кожному громадянинові, щоб на місці зложив Національний Даток на рік 1951.

Треба сподіватися, що на цій імпрезі, що буде мабуть закінченням цьогорічного літнього сезону, стрінуться всі свідомі українські громадяни, щоби свою присутністю засвідчити солідарність із Комітетом Об'єднаних Організацій міста Ню Йорку та підтримати його працю.

Комісія для влаштування Дня Українського Народного Фонду в Ню Йорку

СОБОР УГПЦ В КАНАДІ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

вою. О. д-р Савчук дав звіт про стан Церкви від часу собору 1950 р. згадав старання в напрямі створення власної єпархії, зокрема з боку Арх. Михаїла і єпископа Платона, сумною вісткою про смерть якого поділився доповідач. Оповідав далі про нав'язання зв'язків з Митрополитом Іларіоном і рішення Консисторії за згодою Арх. Михаїла виставити його кандидатуру на правлячого єпископа УГПЦ. Собор заслухав доповіді судді Арсенича про дві системи церковного правління — римської і соборноправної, по якій Собор одноголосно ухвалив резолюцію, що підкреслює соборноправний устрій УГПЦ. Далі приймається новий статут УГПЦ. З доповіддю про українську школу висутпив проф. Білецький. Проведена тут же збірка на фонд будови Катедри Пресв. Тройці у Вінніпеґу дала понад $4,000. Згідно з новим статутом вікрито в Канаді три єпархії УГПЦ: східну, центральну і західну. Собор обрав Консисторію, на голову президії якої обраний о. прот. Є. Грицина. Після Собору відбулась спільна Архиєрейська Служба Божа, під час якої Арх. Михаїл передав жезло новому правлячому єпископові — Митр. Іларіонові.

АЧЕСОН ВІДПОВІДАЄ НА ЗАКИДИ

Вашинґтон. — Секретар стейту Дін Ачесон назвав або „цілковито неоправданими або перекрученням правди" дванадцять закидів, які навів проти нього заступник губернатора стейту Каліфорнії, Ґудвин Дж. Найт. Найт зробив ці закиди в прилюдній промові на вимогу демократичного провідника з Лос Анджелес, Джана Еліота, який вислав їх до департаменту стейту у Вашинґтоні. Закиди стосуються американської політики в Китаю і частинно були оперті на опублікованих заявах. У них була порушена між ін. справа приналежности острова Формози, позичка для комуністичної Польщі, вплив комуністів на департамент стейту, підтримка Алджера Гісса, й ін. Ачесон розібрав кожний закид поодинці і відповів на них у пресі.

НОВІ ПЕРЕСЛУХАННЯ СЕНАТСЬКОЇ КОМІСІЇ ЗЛОЧИНІВ

Вашинґтон. — Ирвінґ Шерман, нюйорський фабрикант одягів, який вславився знайомством з різними ракетірами і грачами, майже п'ять годин складав зізнання перед сенатською комісією прослідження зложинів. Він мав посвідчити про свої знайомства з кол. посадником Вилйемом О'Дваєром, який тепер займає становище амбасадора в Мексику. Шерман визнав, що О'Дваєр казав йому забратися з міста під час виборчої кампанії в 1945 р., хоч він зібрав 5-6 долярів на виборчий фонд. О'Дваєр пояснював таку пораду тим, що газети дуже нападали б на О'Дваєра за його зв'язки з Шерманом, а через Шермана з іншими ракетирами, головно з Френком Костелло.

● **Непорозуміння і недопустима внутрішня ворожнеча** в українській громаді Венецуели довели до того, що державна поліція покликала на переслухання низку осіб, на яких донесли, що вони нібито провадять антирелігійну і комуністичну діяльність. В цій справі інтервеніював ПАУК.

● **Я. Купчинський,** відомий український скрипак, в залі університету в Моррей, Кентоки, ЗДА, дав концерт клясичної музики. Купчинський, опанувавши англійську та обов'язкові додаткові музичні й академічні предмети, став членом всеамериканського братства творців музики та почесного товариства учителів.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті.

ТАРЗАН, ч. 2657 Вольфа оці нюють.

Тієї ночі, коли річкове судно пробивало свій шлях угору по широкому Конґо в напрямі до Бонґа, Вольф підійшов до Тарзана по наказ.

„Ми прибуваємо до Бонґа перед заходом", сказав Тарзан. „Якщо експедиція готова, Вольфе, то ми зразу ж вибираємось на розшуки".

„Твердий горішок цей чоловік — Вольф", зауважив Д'Арно. „Я трохи боюся його", сказала Гелен. „Його очі такі жорстокі й холодні".